

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA - UTEMELJITEV

Pri pregledu predloga sprememb Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja

UGOTAVLJAMO NESKLADNOST Z ODLOČBO USTAVNEGA SODIŠČA:

Odločba Ustavnega sodišča določa, da se mora program obvezne osnovne šole polno (100%) financirati:

»Zakonodajna ureditev in podatki v spisu ne podpirajo trditev zakonodajalca, da javno veljavni programi osnovnošolskega izobraževanja, ki jih kot javno službo izvajajo zasebne šole brez koncesije, vključujejo vsebine, ki jih programi javnih šol ne vključujejo ali jih ne smejo vključevati. Ker zakonodajalec ni izkazal, da je poseg v pravico do brezplačnega obveznega šolanja utemeljen z ustavno dopustnim ciljem, je Ustavno sodišče ugotovilo, da je prvi stavek drugega odstavka 86. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v delu, ki se nanaša **na obvezne javno veljavne programe osnovnošolskega izobraževanja**, v neskladju z Ustavo, in zakonodajalcu naložilo, da mora ugotovljeno protiustavnost odpraviti v roku enega leta od objave te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Ustava določa:

»57. člen

(izobrazba in šolanje)

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je **obvezno** in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo...«.

Iz tega sledi, da je IZOBRAŽEVALNI PROGRAM OSNOVNE ŠOLE obvezen.

Sprejemanje in strukturo izobraževalnih programov določa Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju ZOFVI) :

»12. člen

(izobraževalni programi)

Izobraževalni program ima splošni in posebni del.

Splošni del vsebuje:

- ime programa,
- cilje vzgoje in izobraževanja,
- trajanje izobraževanja,
- obvezne načine preverjanja in ocenjevanja znanja,
- pogoje za vključitev,
- pogoje za napredovanje in dokončanje izobraževanja.

Splošni del programa poklicnega in strokovnega izobraževanja vsebuje še naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe, ki se pridobi po uspešno končanem izobraževanju.

Posebni del vsebuje:

- predmetnik,

- učne načrte, predmetne kataloge znanj in izpitne kataloge, v katerih se navedejo vsebina predmetov oziroma predmetnih področij in izbirnih vsebin, standardi znanj oziroma cilji pouka in znanja, ki se preverjajo ob koncu obdobja v osnovni šoli ter pri maturi oziroma zaključnem izpitu,
- znanja, ki jih morajo imeti izvajalci posameznega predmeta.«.

Zakon o osnovni šoli določa:

»14. člen

(program osnovne šole)

Program osnovnošolskega izobraževanja obsega obvezni program in razširjeni program (v nadaljnjem besedilu: **program osnovne šole**).

ZOFVI določa:

»15. člen

(sprejemanje programov)

Javno veljavne izobraževalne programe, razen izobraževalnih programov zasebnih šol, sprejme minister, pristojen za šolstvo, oziroma minister, pristojen za izobraževanje odraslih (v nadaljnjem besedilu: minister), v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom.

Strokovni svet predlaga splošni del ter **določi posebni del izobraževalnega programa..«**

Ter :

»12. člen

(izobraževalni programi)

Izobraževalni program ima splošni in posebni del.

Splošni del vsebuje:

- ime programa,
- cilje vzgoje in izobraževanja,
- trajanje izobraževanja,
- obvezne načine preverjanja in ocenjevanja znanja,
- pogoje za vključitev,
- pogoje za napredovanje in dokončanje izobraževanja.

Splošni del programa poklicnega in strokovnega izobraževanja vsebuje še naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe, ki se pridobi po uspešno končanem izobraževanju.

- Posebni del vsebuje:
  - predmetnik,
  - učne načrte, predmetne kataloge znanj in izpitne kataloge, v katerih se navedejo vsebina predmetov oziroma predmetnih področij in izbirnih vsebin, standardi znanj oziroma cilji pouka in znanja, ki se preverjajo ob koncu obdobja v osnovni šoli ter pri maturi oziroma zaključnem izpitu,
  - znanja, ki jih morajo imeti izvajalci posameznega predmeta.«.

Strokovni svet RS za izobraževanje je DOLOČIL **posebni del izobraževalnega programa**, torej predmetnik osnovne šole, katerega del so:

- Obvezni (skupni) predmeti, ki **jih morajo obiskovati vsi učenci hkrati** (npr. slovenščina, matematika..),
- Dneve dejavnosti, ki so strnjena, večurna oblika enega predmeta ali več predmetov skupaj, ki **jih morajo obiskovati vsi učenci hkrati**,
- Obvezni (izbirni) predmeti, izmed katerih si iz obveznega nabora izbere učenec po lastni odločitvi in **mora obiskovati** vsaj dva predmeta (npr. likovno snovanje, gledališki klub, filozofija za otroke..), lahko pa tudi tri, vendar tretji ni obvezen;
- Podaljšano bivanje, ki si ga izbere učenec po lastni odločitvi, vendar **mu ga ni treba izbrati in obiskovati**, če noče in ne potrebuje te dejavnosti,
- Dodatna strokovna pomoč, ki sodi otroku po odločbi o usmerjanju- obiskovanje teh ur je logično, saj so morali starši zaprositi za usmerjanje, **ni pa obvezno, da bi učenec te ure obiskoval**, ni sankcij, npr. neopravičenih ur,
- Interesna dejavnost, ki si jo izbere učenec po lastni odločitvi, vendar **mu je ni treba izbrati in obiskovati**, če noče in ne potrebuje te dejavnosti

Iz povedanega sledi, da je izobraževalni program, ki ga je sprejel minister v splošnem delu in določil Strokovni svet v posebnem delu, torej program osnovne šole, obvezen, saj ustava določa, da je osnovna šola obvezna. Zato lahko enačimo pojma osnovna šola in izobraževalni program osnovne šole. To pomeni, **da je obvezni tisti izobraževalni program osnovne šole, ki ga je sprejel minister in določil strokovni svet. Ker pa je osnovna šola oziroma osnovno izobraževanje obvezno, se skladno z drugim odstavkom 57. člena Ustave financira iz javnih sredstev. To pomeni, da se financira celoten program, tisti, ki je obvezen za učenca, in tisti, ki ni obvezen zanj, lahko pa se odloči zanj in ga koristi.**

UGOTAVLJAMO IDEOLOŠKOST, DISKRIMINATORNOST, NEENAKOPRAVNOST:

- Predlog ni nič novega, kar ne bi v eni od nesprejemljivih variant videli že v mandatu pretekle vlade;
- Predlog je primer negiranja odločbe ustavnega sodišča,
- Predlog je diskriminatoren tako z vidika zasebnih in javnih šol, zakonitih zastopnikov otrok v teh šolah, otrok, pravice do svobodne izbire šolanja kakor tudi že vpisanih v te šole in tistih, ki se bodo vpisali po sprejetju zakona;
- Predlog več kot očitno kaže, da je osnovna šola ključna kot polje primarne socializacije, kar je že dediščina nekdanjega ministra Gabra in se je v mnogih vidikih izkazala za neprimeren model
- Vsako leto se izjemno povečuje število staršev, ki želijo preložiti začetek šolanja svojega otroka), Unescova raziskava pa je že leta 2010 neizpodbitno dokazala škodljivost nivojskega pouka, katerega je na srečo uspelo dvema desnima vladama ukiniti, kar kaže na diletantsko uvedbo devetletke;
- O predlogu se še niso izrekli nekateri poklicani organi v tej državi, ki bi po našem mnenju morali v zvezi s tem kaj povedati (Varuh, zagovornik načela enakosti) glede na to, da gre po odločitvi ustavnega sodišča za očitno diskriminatoren predlog zakona;

UGOTAVLJAMO OVIRANJE RAZVOJA USTVARJALNEGA MIŠLJENJA IN PLURALNOSTI TER NEVARNOSTI ARBITRARNEGA ODLOČANJA:

- Predlog kljub zagotavljanju, da se spodbuja pluralnost programov v šolskem prostoru, le te omejuje s t.i. obveznimi vsebinami javno veljavnih programov zasebnih osnovnih šol, tako da ostane za t.i. vsebinsko pluralnost šoli zelo malo prostora (zgornje število ur pouka na teden);
- Predlog daje ministru izjemna pooblastila, da arbitrarno odloča, katero zasebno šolo bo financiral, katere pa ne;
- Predlog je tudi sam s seboj v nasprotju, saj na eni strani poudarja pomen različnosti, ki naj bi bogatila šolski prostor, po drugi pa ga s postopki, arbitrarnostjo odločanja ministra, sprejemanjem in evalvacijo javno veljavnih programov na vse načine zavira.

UGOTAVLJAMO NELOGIČNOSTI IN NEDOSLEDNOSTI

- Zakon je v nasprotju sam s sabo. Primer. Predlog določa, da kadar šola ne dela po posebnih pedagoških načelih, mora izvajati vse obvezne predmete, ki jih določa zakon za javne šole, ker pa je omejena z zgornjim številom ur pouka na teden, pa dejansko lahko pripravi le program, ki se bistveno ne razlikuje od javnega. Strokovni svet bo tak predlog z lahkoto zavrnil, saj bo ugotovil, da se programsko ne razlikuje od javnega, s tem ne bogati šolskega prostora in torej ni upravičen do javne veljavnosti.
- Predlog nima enakih meril za ugotavljanje kakovosti javnih in zasebnih šol- primer možnega izbrisa šole- izbrisati je možno samo zasebno šolo, ne pa tudi javne, četudi obe ne bi izpolnjevali meril o kakovosti dela.

UGOTAVLJAMO RAZMAH BIROKRATIZACIJE:

- Predlog je postopkovno birokratsko zelo dobro razdelan, povzroča pa, da se bodo postopki financiranja zavlačevali;
- Dejanski namen predloga je zavlačevati odločbo ustavnega sodišča in odgovornost prelagati na kasnejši čas s tem pa del, manjšino državljanov čim dlje časa držati v neenakopravnem položaju
- Obrazložitev Predloga je zelo skromna, ponavlja vsebino posameznih členov.

UGOTAVLJAMO NEJASNO POLITIČNO OZADJE

- Glede na to, da ta predlog v prejšnji koaliciji ni bil sprejemljiv vsaj za del sedanje koalicije (SMC), se zastavi vprašanje, kako je zadeva lahko koalicijsko usklajena ;

IN POZIVAMO VLADO IN PRISTOJNO MINISTRSTVO

Glede na vso kalvarijo dosedanjega financiranja in Odločbo Ustavnega sodišča pozivamo ministra, da uskladi predlog zakona z odločbo Ustavnega sodišča in povabi pobudnike k sodelovanju pri pripravi predloga.

Predlagamo ministru, da v sklopu financiranja uredi, da bo javna osnovna šola povsem brezplačna, pa naj to velja za učbenike, športne in kulturne dneve, ekskurzije, tabore in šolo v naravi.